

Sfaturi pentru tineri

VERSETUL-CHEIE

*Bucură-te, tinere, în tinerețea
ta, fii cu inima veselă cât ești
tânăr, umblă pe căile alese de inima
ta și plăcute ochilor tăi, dar să știi
că, pentru toate acestea, te va
chama Dumnezeu la judecată.*

ECLESIASTUL 11:9

Text: Eclesiastul 11:1-10

Ideea centrală: Fiind conștienți că nu putem cunoaște ce va aduce viitorul și nici căile ascunse ale lui Dumnezeu, pentru a nu ne ruina trebuie să ajungem la concluzia că viața trebuie trăită cu înțelepciune la orice vârstă în baza relației cu Dumnezeu.

Scopul lecției: Să ne ajute să înțelegem că o viață trăită cu înțelepciune Îl onorează pe Dumnezeu și va aduce negreșit beneficii în viața noastră de credincioși.

Iată-ne ajunși în penultimul capitol al cărții Eclesiastul. Cu siguranță că până la momentul acesta cititorii s-au obișnuit cu modul fatidic în care Eclesiastul privește viața și toate aspectele sau experiențele ei „sub soare”. Totuși, aceasta nu îl împiedică să-și promoveze spre final convingerea că viața trebuie trăită cu înțelepciune la orice vârstă. Aceasta pare singura soluție pe care oamenii o au în fața perisabilității existenței umane și a lipsei de sens – situație pe care Eclesiastul o descrie prin expresia „deșertăciune și goană după vânt.”

Cum ai putea acționa atunci când înțelegi clar că viața este incertă? Ce ai putea întreprinde când devii conștient că viitorul este un mare necunoscut? Ce ai putea face atunci când știi că moartea pânđește și nu poți preveni apropierea ei subită? Alternativa, care deși poate părea neatractivă, este

o viață trăită cu atenție, cu responsabilitate, deci cu înțelepciune. Această decizie trebuie desigur luată cât mai repede în viață, la vremea tinereții.

Către finalul capitolului, Eclesiastul nu vrea să uite de prezența lui Dumnezeu în imaginea panoramică a vieților noastre și nici de evaluarea pe care El o face vieții fiecărui muritor. Eclesiastul a făcut mereu evaluări pe parcursul scrierii sale, dar evaluările au fost mereu fataliste. Totuși spre final, lasă loc speranței. Speranța este în Dumnezeu care guvernează peste toți și peste toate. Până la urmă, tot ceea ce contează este slava lui Dumnezeu. Cu siguranță vom putea vedea slava Domnului în experiențele din viețile noastre, dacă ne lăsăm înduplecați de El să trăim cu responsabilitate și înțelepciune.

Explicații contextuale și exegetice

Într-un pasaj din cartea Eclesiastul, a identifica ideea centrală este o provocare. Adesea acest lucru pare dificil, deoarece autorul recurge la proverbe, la imagini din natură, din știință sau din gândirea filosofică, într-un colaj de idei, gânduri și sfaturi. De pildă, pasajul nostru începe (în versetul 1) cu un proverb similar unuia egiptean care spune: „Fă o faptă bună și arunc-o în râu! Când râul va seca, o vei găsi.” Care ar fi morala acestui proverb egiptean preluat de Eclesiastul? Atunci când faci o faptă bună în mod spontan, nu ai garanția că vei fi răsplătit sau că va exista reciprocitate. S-ar putea ca acea faptă bună să pară chiar o risipă, ca și cum ai arunca pâinea în apele unui râu. Dar cine poate ști? S-ar prea putea să existe în viitor un răspuns pozitiv sau o răsplată neașteptată.

Sensul proverbului poate fi îmbogățit atunci când expresia „aruncă-ți pâinea” ar fi înlocuită la sugestia unor comentatori biblici cu „trimite-ți pâinea.” A trimite pâinea pe ape sugerează din capul locului un sens pozitiv. Nu contează dacă va fi o răsplată sau nu, o recuperare a investiției sau nu, contează fapta bună în sine, fapta bună pe care ai făcut-o în mod voit. Nu trebuie să ne surprindă faptul că Eclesiastul, adică Solomon, cunoștea proverbe din înțelepciunea egipteană. El era un om deosebit de educat. Mai mult, una dintre împărătese era fiica faraonului (împăratului) Egiptului, așadar ar fi putut foarte ușor să se familiarizeze cu cultura egipteană a vremii.

În pasajul nostru expresia „nu știi” apare de trei ori, fiind repetată ca o avertizare despre limitarea cunoașterii umane în privința viitorului (versele 2, 5 și 6). Un alt aspect care ne determină să ne înțelegem limitările este faptul că nu cunoaștem lucrarea lui Dumnezeu, care, de cele mai multe ori, este tainică (versetul 5). Viitorul și lucrarea lui Dumnezeu ne sunt necunoscute. Pentru Ecclesiastul, reacția umană la această situație este trăirea unei vieți responsabile în relație cu aspectele existenței noastre și în relație cu Dumnezeu „care le face pe toate.”

După ce vorbește despre incertitudinea viitorului (vs. 1, 3, 5), despre investiții înțelepte (v. 2), despre curajul de a acționa (v. 4), despre plăcerea de a trăi prin comparație cu lumina și despre angoasa morții prin comparație cu întunericul (vs. 7–8), accentuând faptul că nu există niciun sens în moarte (el spune „tot ce va veni este deșertăciune”), Ecclesiastul vine cu sfaturi care îmbină plăcerea de a trăi cu restricționările care vin odată cu decizia de a trăi cu responsabilitate și înțelepciune, în baza relației cu Dumnezeu. Atitudinea unui tânăr în fața acestor învățături trebuie să fie echilibrată. De acest echilibru depinde sănătatea lui psihică și fizică. Eșecul găsirii unui echilibru poate conduce la ratarea unui start bun în viață. Tinerețea este perioada cea mai bună a vieții. De aceea este bine ca omul să profite din plin de ea într-un mod înțelept.

Deși sfaturile Ecclesiastului par să fie adresate cu precădere tinerilor, ele pot fi de folos la orice vârstă. Care ar fi aceste sfaturi, așa cum reies ele din textul nostru?

• **Fii chibzuit!** (vs. 1–2)

A fi chibzuit e în mod neîndoios o calitate care răzbate imediat în viețile noastre, mai ales în relația cu semenii noștri. De aceea, proverbul din versetul 1 pare să facă referire nu doar la aspecte comerciale, ci și la investiția pe care un om chibzuit, cu viziune, o face în cineva. Într-adevăr, se prea poate ca imaginea apelor, a pâinii, a împărțirii atente să sugereze activități comerciale în care cineva se poate angaja. Adesea investițiile sunt nesigure și e nevoie de chibzuință. Împărțirea investițiilor în diferite domenii poate preveni un faliment total, având în vedere că niciodată nu putem ști ce

nenorociri, calamități, crize pot veni peste pământ. Aceasta este, cu siguranță, o dovadă de chibzuință. Dacă ne gândim în mod personal la felul în care investim în relații sau în oameni, adesea nu putem ști ce rezultate vor fi în urma investiției. A lucra cu oamenii este cea mai dificilă și incertă misiune. Adesea s-ar putea să ajungem să nu ne mai așteptăm la niciun rezultat, să nu mai sperăm la roade, dar nu poți ști niciodată.

Dacă ar fi să ne gândim la versetul 2 în alt fel decât în termeni economici/comerciali, probabil că ne-am putea gândi tot la aspectul investiției în oamenii pe care Dumnezeu îi aduce în viețile noastre. S-ar putea ca adesea să fim solicitați peste potențialul nostru aparent. Cele șapte părți sugerează o investiție perfectă, suficientă. Dar mereu există loc de mai bine și mereu există o oportunitate în plus de a ne implica în a face bine. Unii comentatori ai textului biblic văd aici o referire la împărțirea moștenirii sau la o dovadă de generozitate. Mereu rămâne ceva în urma unui om chibzuit. Mulți se vor putea bucura de pe urma trăirii lui responsabile, poate chiar peste așteptări, chiar și în cazul unor situații neprevăzute.

• **Fii hotărât!** (vs. 3–6)

Dacă analizăm cu atenție lucrurile care se petrec în mod obișnuit în jurul nostru, putem înțelege că avem control limitat asupra lor sau chiar că nu avem niciun control. Mai mult, niciun om nu poate controla viitorul, după cum nu putem controla ploaia sau căderea copacului doborât de o furtună. Faptul că viața este nesigură nu înseamnă că nu trebuie să întreprindem nimic. De aceea este bine să fim hotărâți. Există un timp pentru a chibzui lucrurile, dar există un timp și pentru decizii.

Exemplul din munca agricolă din versetul 4 atrage atenția asupra problemei amânării nesfârșite. Un om trebuie să fie chibzuit, calculat, să-și facă un plan de acțiune, dar adesea o astfel de atitudine dusă la extrem poate deveni periculoasă, conducând la stagnare. O astfel de atitudine este păguboasă.

Având în vedere că viața este incertă și că nu vom putea descifra tainele existenței și ale viitorului, nu putem decât să ne încredem în Dumnezeu, care, așa cum spune versetul 5, „le face pe toate.” În loc să rămânem blocați

din cauza incertitudinii, a cunoașterii limitate, a controlului redus pe care îl avem, mai bine ne hotărâm să acționăm cu și mai mult sârg. Acesta este mesajul versetului 6. Nu trebuie să te aștepti să cunoști totul pentru a putea acționa. Atunci când cunoașterea se oprește din cauza limitărilor naturale, rămâne doar decizia de a acționa. Un om chibzuit va ști când e momentul potrivit să se hotărască pentru acțiune.

• Fii bucuros! (vs. 7–9)

Lucrurile care sunt dincolo de controlul nostru (v. 3), pericolele care pândesc pământul și existența noastră (v. 2), tainele pe care nu le putem desluși (v. 5) nu ar trebui să le răpească oamenilor bucuria de a trăi, de a se bucura de fiecare zi (v. 7). Până la urmă, Dumnezeu ne-a creat pentru viață, nu pentru moarte. De aceea, a te hotărî să te bucuri de viață este un lucru chibzuit (vezi și Psalmi 90:12).

Ca în cazul sfatului precedent dat de Ecclesiastul potrivit căruia incertitudinile vieții nu trebuie să conducă la stagnare, ci, dimpotrivă, la și mai multă determinare, tot așa numărul zilelor întunecate ale morții nu trebuie să conducă la deznădejde, ci, dimpotrivă, la o și mai mare bucurie de a trăi. Ecclesiastul avertizează că moartea golește într-adevăr totul de sens: „Tot ce va veni este deșertăciune.” O viață lungă („dacă un om trăiește mulți ani”) înseamnă mai multă bucurie.

În versetul 9, adresarea este, în mod specific, îndreptată spre tineri. De ce? Pentru că tinerețea este vârsta marilor decizii, dar, probabil, și a celor mai mari pericole. Da, în mod natural, toată lumea se așteaptă ca un tânăr să fie bucuros pentru că se află la începutul vieții, dar în același timp el trebuie să fie chibzuit și hotărât astfel încât să beneficieze de oportunități și să nu le rateze. Caracteristicile vârstei îi pot ajuta pe tineri să se bucure, dar în același timp pot deveni pericole în cazul în care tinerii nu se hotărăsc să trăiască într-un mod responsabil. Bucuria este importantă, dar și mai importantă este evaluarea finală pe care Dumnezeu o face vieții fiecăruia („pentru toate acestea te va chema Dumnezeu la judecată”).

Găutarea bucuriei nu trebuie să devină pretext pentru o viață trăită irresponsabil și care să ne îndepărteze de Dumnezeu. Multe dintre hotărârile

luate la tinerețe îi vor urmări pe oameni întreaga lor viață – așadar lucrurile făcute la tinerețe pot cântări greu în balanța evaluării făcute de Dumnezeu. Îndemnul de a fi bucuros rămâne, dar și avertizarea de a nu face fizic, moral sau spiritual ceva care să pericliteze bucuria de la finalul vieții.

• Fii echilibrat! (v. 10)

O extremă în care oamenii pot merge este căutarea bucuriei cu orice chip, chiar dincolo de voia și aprobarea lui Dumnezeu. De aceea este nevoie de temperare, nu doar la vârsta tinereții. O altă extremă este privarea de bucuriile pe care viața le poate oferi în limitele voii lui Dumnezeu. A ajunge într-o astfel de extremă poate deveni periculos pentru sănătatea psihică și fizică a cuiva. De aceea Ecclesiastul vine cu îndemnul: „Gonește orice necaz din inima ta și depărtează răul din trupul tău!” Mai mult, tinerețea împreună cu entuziasmul ei, cu energia ei, cu oportunitățile ei poate fi cumva ratată, dacă se pierde din vedere importanța acestui echilibru.

Necazul din inimă poate fi cauzat de răul din trup, iar răul din trup poate fi o referire la păcatele care îl pot măcina pe un om, fie el tânăr, fie vârstnic, care a experimentat beneficiile credinței. Starea neplăcută din care trebuie să iasă poate fi cauzată pe păcat, dar și de cercetarea pe care Dumnezeu o face, dând neliniște conștiinței omului (vezi Psalmi 32:2–4). Păstrarea echilibrului psihic și fizic este dovada unei vieți trăite cu responsabilitate și înțelepciune în limitele voii lui Dumnezeu.

Aplicații practice

1. E important ca un credincios să fie chibzuit în toate aspectele vieții, nu doar la capitolul investiții. Adesea investițiile făcute în oamenii pe care Dumnezeu îi aduce în viețile noastre sunt mai importante decât investițiile financiare. În mod neașteptat, investiția făcută într-un copil, într-un tânăr promițător, într-o persoană nou convertită sau într-o persoană care dă semne că nu s-ar converti niciodată s-ar putea să aducă roade mult mai mari pentru Dumnezeu.
2. Este important ca creștinii să nu fie oportuniști, ci să muncească cinstit. S-ar putea ca atitudinea oportunistă să coste mult, chiar

faliment total. În contrast cu oportunismul poate fi atitudinea de indecizie constantă. Până la urmă, cel credincios decide să acționeze încrezându-se în Dumnezeu care controlează toate lucrurile.

3. Bucuria unei vieți trăite în limitele stabilite de voia lui Dumnezeu trebuie să se manifeste la orice vârstă. Cei care se bucură mai mult nu trebuie să fie judecați de cei care se bucură mai puțin, și nici invers, mai ales când toți caută în credință să facă voia Domnului.
4. Încurajarea de a căuta să avem o viață caracterizată de bucurie nu trebuie să ne împingă spre libertinism.
5. Problema depresiei s-a acutizat în ultimii ani și nu pare să țină seama de vârstă. Oamenii își pierd echilibrul psihic, iar apoi riscă să își piardă echilibrul fizic, adică sănătatea fizică. Soluția este încercarea de a găsi echilibrul unei vieți împlinite în relația cu Dumnezeu care este interesat de bucuria noastră.

Întrebări pentru discuție

- Cum am descrie un credincios chibzuit?
- Cum aplicăm sfaturile date de Eclesiastul la diferite categorii de vârstă?
- De ce adesea considerăm manifestarea bucuriei ca fiind incompatibilă cu credința?
- Cum am explica practic relația dintre o viață trăită cu bucurie și judecata lui Dumnezeu?
- Cum am descrie un credincios echilibrat?

autor: Teodor-Ioan Colda, *pastor, Biserica Creștină Baptistă „Golgota” din București, Institutul Teologic Baptist din București*